

ОДБРАНА

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ 62

ДОБРОВОЉНО
СЛУЖЕЊЕ
ВОЈНОГ РОКА

Потреба прилагођавања војске савременим изазовима, ризицима и претњама безбедности и могућностима држава, с циљем да се достигну потребни безбедносни стандарди савременог света условила је реформе система одбране у Републици Србији.

Уважавајући степен развијености друштва, могућности државе, сопствена и искуства других земаља које су биле суочене са реформама, Министарство одбране основало је Групу за реформу одбране 2006. године, како би се и кроз међународну сарадњу убрзало планирање, организовање и спровођење реформских процеса.

Чланством у Програму *Партнерство за мир* (ПЗМ), Министарству одбране и Војсци Србије омогућен је приступ алатима за реформу које су користиле развијене земље, а пре свега образовним институцијама (кроз билатералне програме и међународне програме за војну обуку).

Након петогодишњег свеобухватног рада великог броја учесника у реформском процесу, Народна скупштина Републике Србије је крајем 2010. године донела прописе којима се затвара један период у развоју Војске и отвара нови период примерен садашњем времену и условима.

Усвајањем *Закона о одбрани, Закона о Војсци, Закона о војној, радној и материјалној обавези, Стратегије националне безбедности, Стратегије одбране, Доктрине Војске Србије и Стратегијског прегледа одбране*, створени су неопходни предуслови за реформу Војске и њену потпуну професионализацију.

Основни циљ професионализације Војске Србије је да обезбеди способност Војске да брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава мисије и задатке, у складу са *Уставом Републике Србије*, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Професионализација Војске, у ужем смислу попуне војничким саставом, представља процес преласка са попуне јединица Војске војницима на служењу војног рока, на потпуну попу-

ну професионалним војницима.

Преласком на потпуно професионалну Војску, Република Србија добија савремено организовану, интероперабилну са системима одбране држава укључених у европске безбедносне структуре и Програм ПЗМ, реформисану и ефикасну Војску, оспособљену за извршавање све три мисије (одбрана од оружаног угрожавања споља, учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету и подршка цивилним властима у супротстављању претњама безбедности) и спремну за учешће у мултинационалним операцијама, ангажовање у активностима безбедносне и одбрамбене политике Европске уније (ЕУ) и ангажовање у активностима Програма ПЗМ.

Развој пројекта професионализације Војске Србије

Изградња савременог система одбране и међународне интеграције су стратешки циљ наше земље и у том процесу, указала се потреба формирања експертског органа – радног тела које је требало да даје смернице и предлаже мере и активности за достизање пројектованог циља.

Група за реформу одбране формирана је на иницијативу Краљевине Норвешке, која је, као контакт-земља за везу наше земље са НАТО-ом, покренула иницијативу стварања институционалног оквира сарадње.

У оквиру Групе за реформу одбране формиран је Радни сто број 8. Основни циљ радног стола је био: пројектовање професионализације, као поступног процеса у периоду 2007–2010. године и изглед будуће професионалне војске у смислу нормативно-правне регулативе, статуса, обуке, мотивације и критеријума за војнике по уговору – професионалне војнике.

Да би се овај основни циљ остварио дефинисани су следећи задаци:

1. сагледавање стања и функционисања система војне обавезе са финансијским параметрима,

2. предлагање начина функционисања војне обавезе у прелазном периоду до пуне професионализације у

складу са *Стратегијским прегледом одбране (2007–2010)*,

3. сагледавање начина функционисања система попуње Војске војницима по уговору – професионалним војницима и предлагање параметара за измену нормативно-правне регулативе, статуса и критеријума у овој области.

За реализацију задатака у оквиру Радног стола број 8 формиране су три подгрупе.

– Управа за обавезе одбране Сектора за људске ресурсе (СЉР) израдила је идејни пројекат професионализације, који је послужио као полазна основа за даљи рад на пројекту професионализације Војске Србије.

– У идејном пројекту сагледано је: функционисање система војне обавезе,

дата ретроспектива војне обавезе и војног рока у измењеним околностима, сагледано стање нормативно-правне регулативе војне обавезе, исказане потребе за професионализацијом и дат преглед искустава других земаља у области војне обавезе.

– У припреми и изради идејног пројекта професионализације коришћена су искуства девет земаља из области војне обавезе односно начина регулисања попуње војске (Мађарска, Чешка, Бугарска, Македонија, Румунија, Хрватска, Словенија, Грчка и Данска).

Са представницима Министарства одбране Краљевине Норвешке по овој теми реализована је радионица, а одржани су билатерални контакти са делегацијама министарстава одбране Белгије, Француске, САД, Хрватске, Бугарске.

Разматрана питања на састанцима Радног стола довела су до нових решења на основу којих је утврђен коначан текст *Пројекта професионализације Војске Србије*.

Након утврђивања коначног текста *Пројекта професионализације Војске Србије*, презентован је Експертском тиму за оцену вредности пројекта 6. октобра 2006. године.

Група за реформу је почетком 2008. године *Пројекта професионализације* верификовала и оценила као један од најбоље урађених пројеката у оквиру Групе за реформу одбране.

У току 2007. године интензивно се радило на припреми *Нацрта Закона о одбрани* и *Закона о Војсци Србије*, у чије су одредбе унете основне идеје и решења из Пројекта професионализације, а што је резултирало доношењем *Закона о одбрани* и *Закона о Војсци Србије* крајем 2007. године чиме је отворен пут ка реализацији потпуне професионализације Војске Србије.

Током 2008. и 2009. године у Министарству одбране израђени су *Нацрти Закона о војној, радној и материјалној обавези* и *Закона о цивилној служби*, као и низ подзаконских аката у чије су одредбе имплементирана решења из *Пројекта професионализације*.

Једна од битних одредница професионализације садржана је у члану 135. *Закона о војној, радној и материјалној обавези*, која даје могућност Народној скупштини Републике Србије да, на

предлог Владе Републике Србије, обустави обавезу служења војног рока, и да се након обуставе обавезе служења војног рока установљава право регрута да служи војни рок са оружјем по одредбама Закона, а по принципу добровољности.

Од великог броја мера и задатака у процесу професионализације током 2009. године треба издвојити Одлуку министра одбране, а по предлогу начелника Генералштаба Војске Србије да се у формацијама команди, јединица и установа Војске Србије уместо формацијских места војника на одслужењу војног рока пропишу формацијска места професионалних војника.

Од средине 2009. године интензиван је пријем професионалних војника у војну службу и проценат попуне професионалних војника тренутно износи око 92% од прописаних формацијских места.

У табелама 1 и 2 приказан је број војника упућених на служење војног рока и број војника по уговору у Војсци Србије. Јасно се уочава процес смањења броја војника на служењу војног рока и логичан одговор који се огледа у повећању броја војника по уговору.

Табела 1: Преглед упућених регрута на служење војног рока по упућеним роковима

Година	Упутни рок	Упућено са оружјем	Година	Упутни рок	Упућено са оружјем
2003	Март	13.596	2007	Март	4.674
	Јун	9.565		Јун	3.624
	Септембар	13.510		Септембар	5.469
	Децембар	10.773		Децембар	4.894
	Укупно	47.444		Укупно	18.661
2004	Март	9.558	2008	Март	4.391
	Јун	6.387		Јун	3.252
	Септембар	10.979		Септембар	4.812
	Децембар	7.622		Децембар	4.942
	Укупно	34.546		Укупно	17.397
2005	Март	6.070	2009	Март	4.851
	Јун	4.420		Јун	3.677
	Септембар	8.660		Септембар	3.468
	Децембар	7.061		Децембар	3.175
	Укупно	26.211		Укупно	15.171
2006	Март	5.643	2010	Март	2.523
	Јун	4.169		Јун	1.910
	Септембар	5.704		Септембар	1.548
	Децембар	5.260		Децембар	1.489
	Укупно	20.776		Укупно	7.470

Табела 2: Преглед попуне Војске Србије војницима по уговору

Година	Број војника по уговору	Просечан број војника на служењу војног рока
2007	3.993	9.300
2008	4.534	8.700
2009	6.301	7.500
2010	9.223	3.700

Обезбеђење ефикасних мера подршке реализацији процеса професионализације Војске Србије и обезбеђење животног циклуса система управљања људским ресурсима, уз право-времено решавање проблема и питања који се јављају као последица недостатка војника на служењу војног рока у јединицама, била су кључна питања у процесу професионализације.

Кључни моменти професионализације су: доношење одлуке Народне скупштине о обустави обавезе служења војног рока; прелазак на добровољно служење војног рока; попуна јединица Војске Србије професионалним војницима; обезбеђење нормативно-правне регулативе која дефинише бенефите за лица која се определе за добровољно служење војног рока и активну резерву, односно за професионалне војнике након престанка професионалне војне службе по сили закона; обезбеђење нормативно-правног оквира за ангажовање активне резерве и дефинисање начина решавања проблема и питања која се јављају у јединицама Војске, као последица обустављања обавезе служења војног рока.

Сваки од наведених момената имао је одређене импликације на досадашња решења у организацији и извршавању оперативних и функционалних обавеза организационих целина Војске Србије и Министарства одбране.

Иако се већина питања и проблема, који се јављају у процесу професионализације, међусобно преплићу и остварују узајамни утицај и на друге области и садржаје, могуће их је условно сврстати у неколико категорија и то: **нормативно-правна; кадровска (персонална); оперативно – логистичка; финансијска и медијска подршка.**

Влада Републике Србије упозната је са потребом ангажовања државних органа у спровођењу процеса професионализације Војске Србије и на предлог министра одбране је 10. јуна 2010. године донела Одлуку о образовању Радне групе за предлагање активности и мера неопходних у спровођење процеса професионализације Војске Србије.

У Радну групу ушли су представници Министарства одбране, Министар-

ства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства рада и социјалне политике и Министарства финансија, са задатком да изврше анализу постојећег стања у области професионализације Војске Србије, сагледају и предложе неопходна усаглашавања важећих законских прописа и доношење нових, којим се утврђује надлежност и поступање органа у овој области.

Увиђајући сложеност, интеракцију и свеобухватност процеса, министар одбране је 17. маја 2010. године донео Решење о образовању Радног тима за управљање процесом професионализације Војске Србије у саставу: државни секретар др Зоран Јефтић, руководилац тима, заменик начелника Генералштаба Војске Србије, начелник Управе за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС, начелник Управе за обавезе одбране, начелник Управе за општу логистику, начелник Управе за стратегијско планирање, представници Секретаријата МО и Управе за односе са јавношћу.

Задатак Радног тима био је: обезбедити правовремену и квалитетну израду планских докумената неопходних за реализацију предложених мера на нивоу Владе, Министарства одбране, других министарстава и Генералштаба Војске Србије; организовати и реализовати радне састанке са представницима других министарстава; управљати процесом професионализације Војске Србије; координирати рад подтимова у вези са обезбеђењем неопходних услова за остваривање бенефита за лица која се определе да добровољно служе војни рок, припаднике актив-

не резерве и за професионалне војнике којима престаје професионална војна служба, по сили закона, због старосне границе и контролисати реализацију мера и задатака.

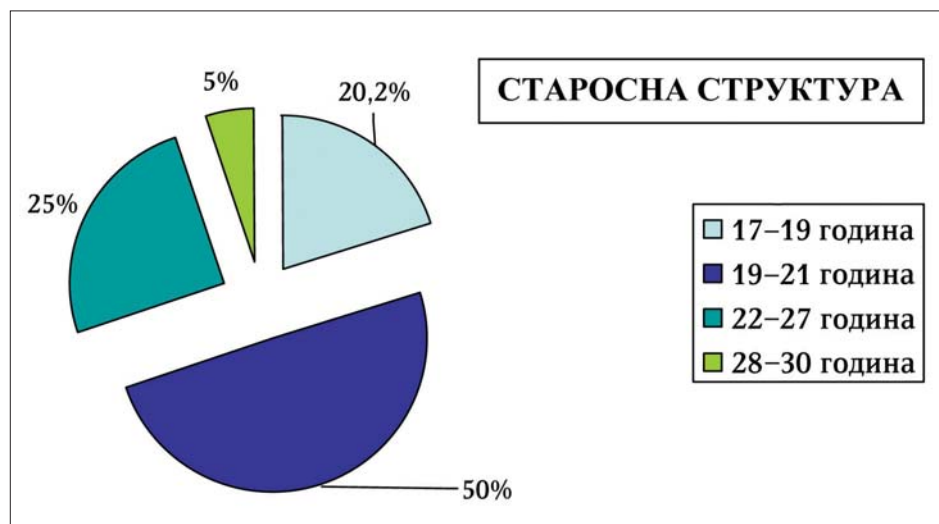
Свеобухватним и непрекидним радом и ангажовањем Радног тима, али и свих организационих јединица Министарства одбране и Генералштаба, обезбеђени су потребни услови да законодавна власт донесе прописе којима се професионализација Војске доводи у завршну фазу реализације.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА ЈАВНОГ МЊЕЊА

Ради ефикасног управљања процесом професионализације и добровољног служења војног рока Министарство одбране дефинисало је питања и захтеве за истраживање јавног мњења а „НИНАМЕДИЈА“ је реализовала истраживање на узорку од 1.300 лица од чега је 10% било лица женског пола. Истраживање је реализовано на целокупној територији Републике Србије у периоду август–новембар 2010. године.

У узорак испитаника ушли су само они испитаници који нису служили војни рок из 25 округа Србије, урбано и рурално подељених у односу на попис становништва Републичког завода за статистику из 2002. године. Према задатим критеријумима распоређене су године старости у односу на степен образовања у пет старосно-образовних структура:

□ 17–19 са незавршеном средњом школом (школовање у току) 20,2%,

□ 19–21 са завршеном минимално средњом школом (49,5%),

□ 22–27 са завршеном минимално средњом школом – 25,4%,

□ 28–29 са завршеном минимално средњом школом – 5%.

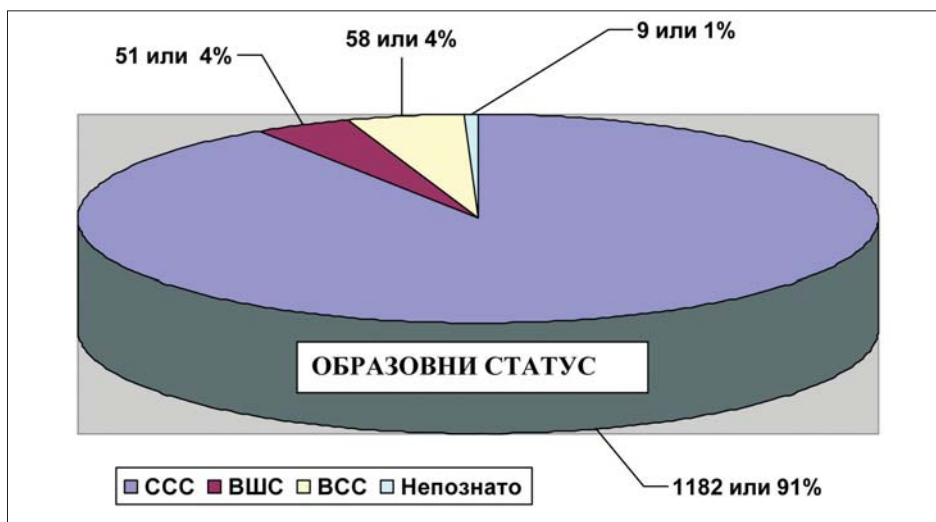
У даљем тексту приказани су основни резултати спроведеног истраживања.

Испитаници по питању образовног статуса имају најчешће средњу стручну спрему (70,9%), затим средњу стручну спрему – школовање у току – 20,2%, високу стручну спрему (факултет и више) 4,5%, вишу стручну спрему 3,9%.

ји имају лична месечна примања, највећи је број оних који имају примања између 15.000 и 29.999 динара (13,7%), затим следе они који имају примања испод 15.000 динара (9,2%) и друге категорије које су слабије заступљене.

Највећи број испитаника бави се рекреативно спортом (46,1%) док се активно спортом бави 13,3% испитаника. Мушкарци су активнији и у активном и рекреативном бављењу спортом у односу на женски пол.

У последњих шест месеци, 47% испитаника ишло је на лекарски преглед. Повећањем године старости ис-

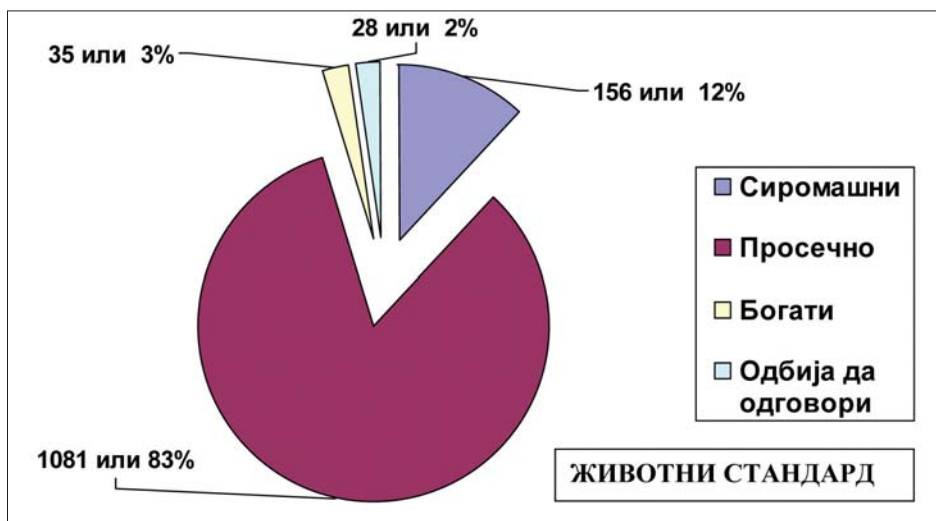

Највећи број испитаника по радном статусу припада категорији студентата (37,8%) и ученика (20,2%). Незапослени испитаници који траже посао чине 15,1% случајева, а незапослени који су остали без посла 2,8%.

Испитаници најчешће немају лична месечна примања (66%). Од оних ко-

питаника, долази до смањења оних који су ишли на лекарски преглед у последњих шест месеци.

Највећи број испитаника 79,7%, осећа се здравствено способним за служење војног рока. Осталих 10% се не осећа, а 10,3% није знало да одговори или је одбило да одговори. Мушкар-

ци се осећају у већој мери здравствено способним за служење војног рока у односу на женски пол.

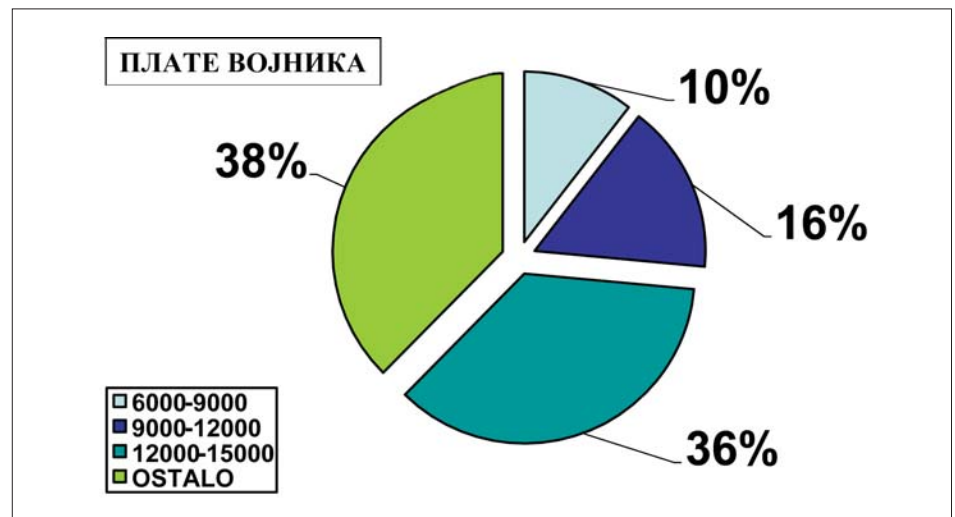
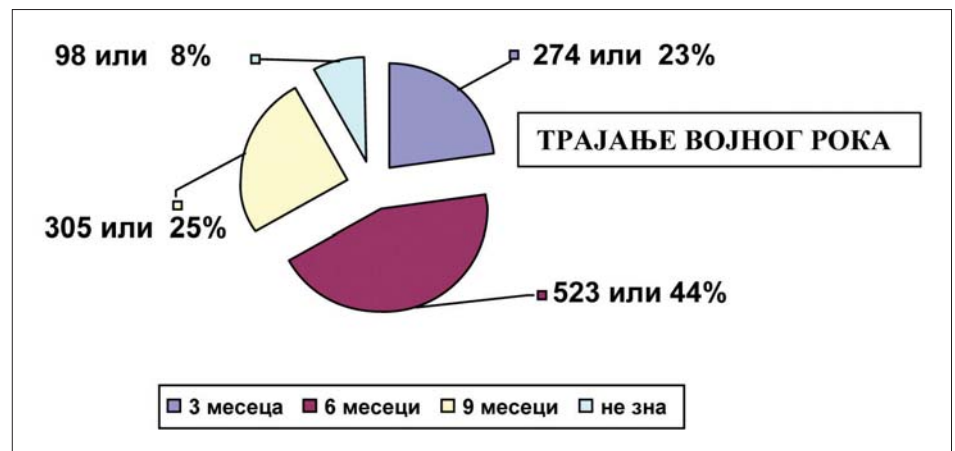
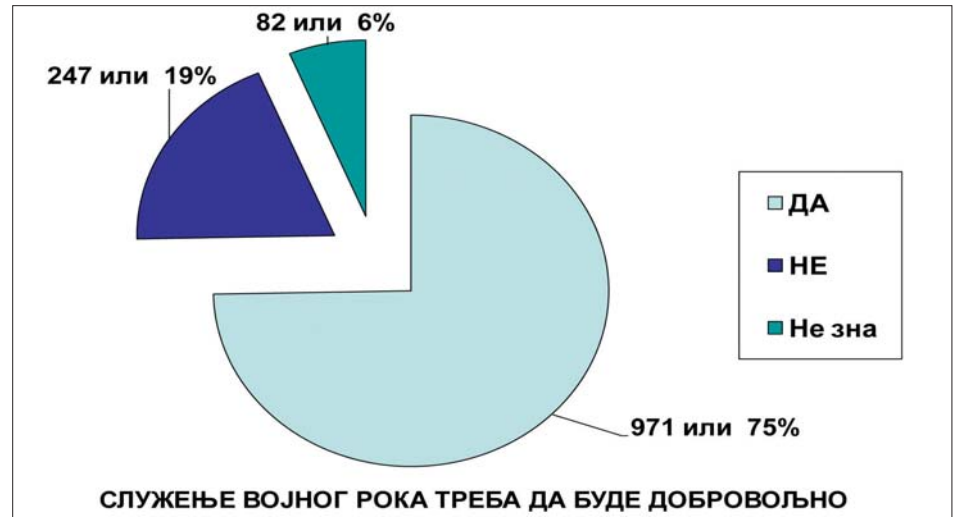
У последњих шест месеци је 30,5% испитаника конзумирао цигарете а 48,7% алкохол.

Чак 74,7% грађана сматра да војни рок треба да се обавља по принципу добровољности, 19% сматра да не треба на овај начин док 6,2% не зна. Мушкар-

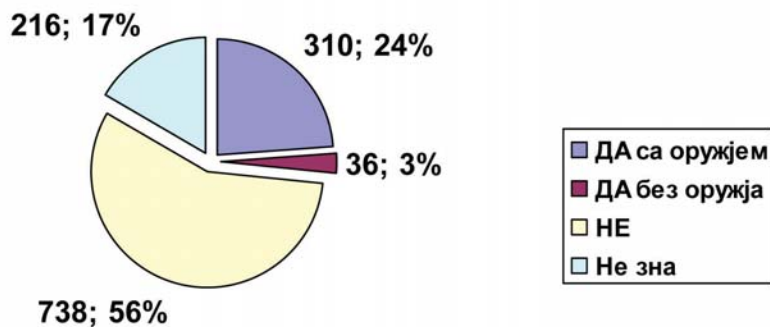
ци се више слажу са принципом добровољности у односу на женски пол.

Испитаници сматрају у највећој мери да добровољно служење војног рока треба да траје шест месеци (40,2%). 23.5% испитаника сматра да треба да траје девет месеци, а 21,1% да траје три месеца.

Према мишљењу испитиваних грађана, плата војника добровољца треба-

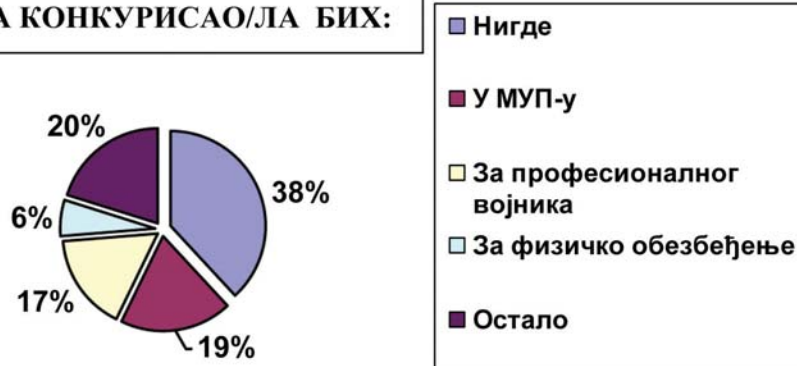
СЛУЖИО/ЛА БИХ ДОБРОВОЉНО ВОЈНИ РОК

Повећањем година старости опада број испитаника који би служили војни рок са оружјем, добровољно, а повећава се број оних који би служили добровољно без оружја. Они који сматрају да војни рок треба да се служи добровољно би у 21,2% случајева служили са оружјем, а у 2,6% случајева без оружја.

Грађани који би служили војни рок са оружјем у највећем броју случајева сматрају да плата војника добровољца треба да износи до 3.000 динара месечно (58,6%) или између 3.000 и 6.000 динара (41,2%). Они који би служили са оружјем сматрају да би могли да служе обуку у било ком центру за обуку Војске Србије (32,5%). Највише испитаних грађана изјаснило се да би добровољно служило војни рок са оружјем у складу са потребама Војске Србије (29,8%).

НАКОН СЛУЖЕЊА ВОЈНОГ РОКА КОНКУРИСАО/ЛА БИХ:

После добровољног служења војног рока, највећи део испитаника не би нигде конкурисао (38,4%), конкурисао би за посао у МУП-у (18,8%) и професионалну службу у својству професионалног војника (16,8%), док су остале категорије мање заступљене. Након добровољног служења војног рока, 23,6% испитаних конкурисало би за учешће у мировним мисијама, док 21% није сигурно а 53,9% не би. Девојке су спремније од мушкараца да учествују у мировним мисијама.

ло би на месечном нивоу да износи између 12.000 и 15.000 динара (35,9%). Велики број испитаника (18,6%) сматрао је да понуђени износи треба да буду већи, приликом чега су најфреквентнији одговори између 30.000 и 35.000 динара и 20.000 и 25.000 динара.

Највећи број грађана сматра да добровољно служење војног рока треба да буде што ближе месту пребивалишта (51,5%), док 42,2% сматра да треба да буде у било ком центру за обуку Војске Србије.

Скоро су подједнаки одговори на питање у ком роду или служби треба да служи војник добровољац – 35,9% испитаника сматра да то треба да буде у складу са потребама Војске Србије, а у односу на стручну спрему, занимање и психофизичке карактеристике добровољца, док 34,9% сматра да то треба да се обавља у складу са стручном спремом, занимањем и психофизичким

карактеристикама добровољца; 24,7% сматра да је потребно одредити род или службу искључиво по жељи добровољца. Највећи број испитаних грађана не зна у којој служби би волело да служи добровољни војни рок. Од оних који су се изјаснили поводом овог питања, највећи део желео би да буде у оквиру специјалних јединица (22,9%) или логистици (13,3%). Жене би најрадије ишле у логистику, а мушкарци у специјалне јединице.

Према речима испитаних грађана, 23,8% би добровољно служило војни рок у Војсци Србије са оружјем, а 2,8% без оружја, 16,2% није сигурно или не зна, док се 56,8% изјаснило да не би; 25,1% мушкараца служило би добровољно војни рок са оружјем, 2,7% без оружја, док је код жена ситуација таква да би их 12,9% служило са оружјем и 3,8% без оружја (у односу на 100% испитаних жена су приказани проценти).

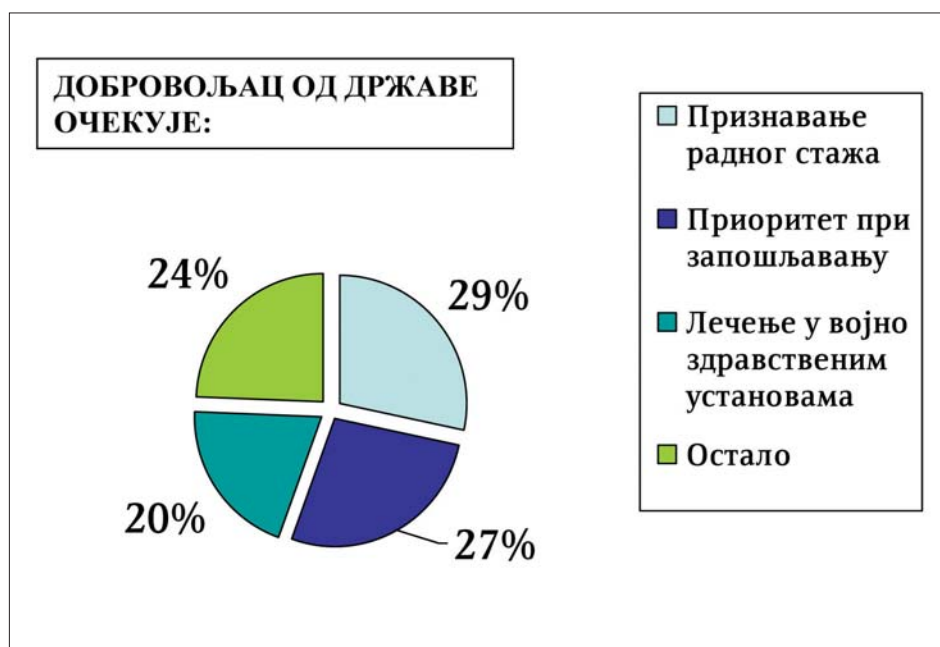
Вештине које су испитаницима најпривлачније, а које би желели да савладају приликом добровољног служења војног рока су руковање оружјем, преживљавање у природи и вожња борбених моторних возила.

Као будући добровољци, грађани очекују од државе признавање служења војног рока у радни стаж (28,2%), приоритет приликом запошљавања у Војсци Србије и МУП (27,2%), као и лечење у ВМА (20,1%).

Када је у питању полагање војничке заклетве, највећи број испитаника сматра да она треба да се полаже (82,6%).

Иновације које би испитаници најрадије желели да виде у Војсци Србије су иновације поводом врста видова обуке. Највећи број испитаника није знао да одговори шта би требало да буде иновација (62,3%).

Истовремено у Министарству одбране прикупљена су и проучена иску-

Преглед 1: Регулисање војне обавезе и добровољно служење војног рока у појединим државама

Држава	Војна обавеза	Добровољно служење војног рока
Мађарска	2004. године укинута обавеза служења војног рока	Не
Румунија	Укинута 1. јануара 2007. године на основу Закона о преласку на професионалну војску	Да, за лица од 18 до 35 година; – остала обавеза увођења у ВЕ
Бугарска	1. јануара 2008. године изменом Закона, прешла на професионалну војску	Да, траје шест месеци (за лица од 18 до 27 година)
Македонија	11. маја 2006. године изменом Закона о одбрани, уведена професионална војска	Да, траје три месеца (за лица од 18 до 27 година)
Црна Гора	Од 2007. године извршила професионализацију војске	Да, обука траје 15 дана у току календарске године
БиХ	Јануара 2006. године укинута обавеза служења војног рока	Не
Хрватска	Крајем 2007. године суспендована обавеза служења војног рока	Да, за лица од 18 до 27 година; – обука траје 14 седмица; – остала обавеза увођења у ВЕ
Словенија	Од 2002. године прешла на професионалну војску	Да, од јуна 2004. године; – обука траје три месеца

ства појединих држава у процесу професионализације и у могућој мери су коришћена за пројектовање одређених решења.

Нормативно-правни оквир

Дана 5. новембра 2009. године на снагу је ступио Закон о војној, радној и материјалној обавези, којим је у члану 135. прописано:

„Обавезу служења војног рока након потпуне професионализације Вој-

ске Србије, на предлог Владе обуставља Народна скупштина Републике Србије. Након обуставе, служење војног рока, извршава се по принципу добровољности у складу са одредбама овог закона.“

Народна скупштина Републике Србије, 15. децембра 2010. године, на предлог Владе, донела је Одлуку о обустави обавезе служења војног рока и Закона о изменама и допунама Закона о војној, радној и материјалној обавези (објављено у „Службеном гласнику РС“, број 95 од 17. децембра 2010. године).

Основни разлог за доношење ове одлуке је операционализација ставова из усвојене Стратегије одбране Републике Србије, Стратегијског прагматичког одбране и Доктрине Војске Србије, којима су уређене основе за нормативно уређивање професионализације Војске Србије и на основу које су донети акти о њеној новој организацији у складу са законом.

Након попуне формацијских места професионалних војника у јединицама и установама Војске Србије и Министарства одбране, задржавање обавезе служења војног рока захтевало би веће персоналне и оперативне трошкове у буџету за војне потребе, који нису у складу са стварним потреба Војске Србије.

Треба имати у виду да Народна скупштина, на предлог Владе може поново активирати обавезу служења војног рока, а ради повећане потребе за попуном Војске Србије у случају ванредног и ратног стања, она се сходно одредби члана 135. став 7. Закона о војној, радној и материјалној обавези може обезбедити доношењем одлуке председника Републике о поновном увођењу обавезе служења војног рока, уколико то интереси одбране налажу.

Обавеза служења војног рока у Војсци Србије обуставља се одслужењем војног рока последње партије војника упућене у 2010. години. Ова одлука односи се и на регруте, који су због приговора савести служење војног рока заменили цивилном службом.

Од 1. јануара 2011. године, упућивање на служење војног рока у Војску Србије врши се по принципу добровољности, а у цивилну службу – не, јер нема обавезе служења војног рока на коју би регрути могли поднети приговор савести и заменити обавезу служења војног рока са цивилном службом.

На основу Закона о војној, радној и материјалној обавези, после доношења Одлуке о обустави обавезе служења војног рока, остаје обавеза увођења у војну евиденцију и обавеза служења у резервном саставу. Увођење држављана Републике Србије у војну евиденцију ће се вршити у календарској години у којој навршавају 18 година живота.

Законом о изменама и допунама Закона о војној, радној и материјалној обавези обезбеђена је ефикасна примена Одлуке Народне скупштине о обустави обавезе служења војног рока. Изменама и допунама омогућено је добровољно служење војног рока регрутима, женама и лицима која су извршила цивилну службу или одслужила војни рок без оружја јер је то у интересу система одбране и обезбеђивања услова за мирнодопску и ратну попуу Војске Србије и других снага одбране.

У складу са Законом о војној, радној и материјалној обавези трајање служења војног рока је шест месеци.

Изменама и допунама Закона прописана је могућност да председник Републике, на предлог министра одбране, скрати трајање служења војног рока чиме је обухваћено и добровољно служење војног рока. С обзиром на потребно време за опште и специјалистичко оспособљавање војника за очекивати је Одлуку председника Републике о скраћењу добровољног служења војног рока.

Уредбу о начину и поступку извршавања добровољног служења војног рока Влада Републике Србије донела је 4. фебруара 2011. године.

Право пријављивања

Ради недвосмисленог и прецизног тумачења под појмом кандидат подразумева се лице које поднесе пријаву на јавни оглас Министарства одбране за добровољно служење војног рока са оружјем на начин прописан подзаконским прописом, а под појмом војник подразумева се лице које је актом надлежног територијалних органа упућено на добровољно служење војног рока са оружјем и које се јавило у центар за обуку Војске Србије.

На добровољно служење војног рока са оружјем у Војсци Србије може се пријавити грађанин мушког и женског пола који у текућој календарској години навршава од 19 до 30 година живота ако испуњава следеће опште услове:

1) да је држављанин Републике Србије;

2) да се не води кривични поступак односно да није правноснажно осуђиван за кривично дело за које се гони по службеној дужности;

3) да није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци;

4) да је здравствено способан за војну службу (здравствена способност се утврђује у поступку избора кандидата);

5) да није одслужио војни рок са оружјем.

Пријављивање кандидата

Министарство одбране у средствима јавног информисања објављује оглас за пријаву кандидата за добровољно служење војног рока са оружјем. Оглас за пријаву кандидата за добровољно служење војног рока са оружјем се објављује најмање два месеца пре упућивања на добровољно служење војног рока са оружјем.

Министарство одбране је дана 15.

Приликом увођења грађанин попуњава Упитник за увођење регрута у војну евиденцију, а центар МО за локалну самоуправу врши идентификацију лица које се уводи у војну евиденцију и упознаје га са његовим правима и обавезама у вези са војном обавезом.

После увођења у војну евиденцију, кандидат за добровољно служење војног рока попуњава Образац пријаве за добровољно служење војног рока са оружјем и прилаже:

1. уверење о држављанству;
2. уверење да није осуђиван и да се против њега не води кривични поступак;
3. фотокопију личне карте или пасоша (оригинал документ на увид);
4. фотокопију дипломе о завршеној школи (оригинал документ на увид);
5. биографију.

Уверења којима се доказује испуњавање услова за добровољно служење војног рока кандидату издају овлашћене службе и месно надлежни суд.

Центар МО за локалну самоуправу устројава прописана документа војне евиденције у складу са прописима о вођењу евиденције војних обвезника и то: матични картон, јединични картон (отвара се само за способне за војну службу), азбучни картон, здравствена књижица и војничка књижица.

У току пријављивања кандидата овлашћено лице из центра МО за локалну самоуправу је дужно да кандидата упозна са основним правима и обавезама на добровољном служењу војног рока, у које се центре за обуку упућују кандидати, у које родове, службе и за које војноевиденционе специјалности може бити регрутован и слично.

Лекарски прегледи, психолошка испитивања и регрутовање

Центар МО за локалну самоуправу позива пријављене кандидате за добровољно служење војног рока на извршење лекарског прегледа појединачним позивом. Кандидат је дужан да надлежном центру МО за локалну самоуправу, непосредно или препорученом поштом, пријави промену пребива-

јануара 2011. године у дневној штампи и магазину „Одбрана“ објавило јавни оглас за пријаву кандидата за добровољно служење војног рока са оружјем у 2011. години. Јавни оглас за пријаву грађана за добровољно служење војног рока са оружјем у Војсци Србије у 2011. години је стално отворен, а рангирање кандидата ће се вршити у складу са упутним роковима. То значи да заинтересовани грађани који испуњавају опште услове могу подносити пријаве током целе године. Ради обезбеђења прописаног времена и услова за упут у цен-

тре за обуку Војске Србије, центри Министарства одбране ће периодично у складу са упутним роковима (најкасније 15 дана пред упутни рок) израђивати пресек поднетих пријава и на основу њега вршити избор кандидата.

Пријаву за добровољно служење војног рока са оружјем грађанин подноси центру Министарства одбране за локалну самоуправу, према месту пребивалишта. Уколико грађанин није уведен у војну евиденцију, центар МО за локалну самоуправу је дужан да га прво уведе у војну евиденцију.

валишта, здравственог стања, брачног стања, стицања стручне спреме и друге податке о којима се води војна евиденција и који могу бити значајни за упућивање на лекарски преглед и регрутовање за добровољно служење војног рока са оружјем.

Кандидат је дужан да се јави на позив центра МО за локалну самоуправу, односно да одмах по пријему позива обавести центар Министарства одбране за локалну самоуправу о промени свог здравственог стања, болести или другом разлогу спречености да се одазове позиву. Ако је разлог због којег се кандидат није одазвао позиву на лекарски преглед оправдан, центар МО за локалну самоуправу ће одредити нови термин за лекарски преглед кандидата.

Кандидат може одустати од добровољног служења војног рока са оружјем пре обављања лекарског прегледа, ако у писаној форми обавести центар МО за локалну самоуправу код кога се води у евиденцији. Сматра се да је кандидат одустао од добровољног служења војног рока са оружјем, ако не оправда изостанак са лекарског прегледа.

Центар МО за локалну самоуправу обезбеђује кандидатима организовани превоз или накнаду путних трошкова у вези са утврђивањем оцене способности за војну службу, за долазак од места пребивалишта до места прегледа и за повратак у место пребивалишта.

Способност кандидата за војну службу утврђује се на основу прописа о мерилима за оцењивање здравствене способности војних обвезника за војну службу и о лекарским и другим прегледима и психолошким испитивањима.

Регрутна комисија оцењује способност кандидата за вршење војне службе, одређује род односно службу на основу исказаних потреба Војске Србије, стечених квалификација, знања, вештина и налаза претходно извршених лекарских и других прегледа, као и лекарског прегледа у овлашћеној здравственој установи приликом регрутовања.

Оцена здравствене способности за војну службу може бити:

1. способан за војну службу;
2. привремено неспособан за војну службу и
3. неспособан за војну службу.

Само кандидати способни за војну службу могу бити упућени на добровољно служење војног рока.

Кандидат који се оцени „привремено неспособан“ за војну службу, може се опет пријавити за добровољно служење војног рока по истеку привремене неспособности.

Комисија за распоред кандидата одређује кандидату за добровољно служење војног рока род – службу у складу са добијеним Планом упута, оценом здравствене способности и осталим мерилима за одређивање рода – службе у Војсци Србије.

Избор кандидата

Након извршених лекарских прегледа центар МО за локалну самоуправу израђује ранг листу пријављених кандидата за добровољно служење војног рока са оружјем.

Критеријуми за рангирање кандидата су:

1. утврђен потребан број војника за добровољно служење војног рока;
2. школска спрема;
3. оцена здравствене способности и
4. разлози које је кандидат навео у пријави за добровољно служење војног рока са оружјем.

Утврђивање коначне ранг листе кандидата за позивање на добровољно служење војног рока са оружјем врше регионални центри МО, на основу предлога центара МО за локалну само-

управу. Коначна ранг листа кандидата јавно се објављује на огласној табли центра Министарства одбране за локалну самоуправу.

Избор потребног броја кандидата за упућивање на добровољно служење војног рока врше регионални центри МО на основу утврђене коначне ранг листе кандидата и Плана упута у текућој години.

Закључивање уговора

Са изабраним кандидатима надлежни центар МО за локалну самоуправу закључује уговор којим се уређују међусобна права и обавезе, који обавезно садржи: почетак и завршетак добровољног служења војног рока са

оружјем, дужности кандидата и обавезе Министарства одбране, новчана примања, услове прекида добровољног служења војног рока са оружјем и накнаду трошкова у случају неоправданог прекида добровољног служења војног рока са оружјем.

Типски уговор израђује организациона јединица Министарства одбране надлежна за послове војне обавезе.

Уговор се закључује у потребном броју примерака за центар МО за локалну самоуправу и кандидата, а један примерак са осталим документима кандидата доставља се центру за обуку који се кандидат упућује.

За време трајања добровољног служења војног рока са оружјем, примењују се сви прописи по којим се врши војна служба у Војсци Србије.

Надокнада трошкова Министарству одбране у случају неоправданог прекида добровољног служења војног рока кривицом војника, обрачунава се према прописаној методологији, која подразумева надокнаду стварних трошкова.

Упут на добровољно служење војног рока

Упут кандидата на добровољно служење војног рока са оружјем спроводи се у складу са наређењем министра одбране, или лица које он овласти, о упућивању кандидата на добровољно служење војног рока са оружјем.

Кандидат се може упутити на служење војног рока ако је оцењен способним за војну службу и испуњава све услове предвиђене прописима о извршавању војне обавезе, а по редоследу утврђеним у коначној ранг листи кандидата уважавајући потребе Војске Србије у погледу бројне величине, родова – служби и војноевиденционих специјалности.

Упут кандидата врши се начелно по територијалном принципу у центре за обуку Сомбор, Ваљево и Лесковац.

Центар МО за локалну самоуправу појединачним позивом позива кандидата на добровољно служење војног рока са оружјем, најкасније осам дана пре упућивања у центар за обуку, у коме се назначава војна пошта, место, датум и час јављања у центар за обуку.

Кандидат коме је уручен позив за добровољно служење војног рока са оружјем у центру за обуку Војске Србије може на лични захтев одустати од служења војног рока из следећих разлога:

1. болести или повреде;
2. рођења детета;
3. склапања брака;
4. смрти или тешке болести члана заједничког домаћинства,
5. упућивања на школовање;
6. запослења;
7. елементарне непогоде којом би породица кандидата била доведена у тежак материјални положај.

Доказе о разлозима, кандидат је дужан да достави центру МО за локал-

ну самоуправу најкасније у року од осам дана од дана настанка разлога за одустанак од добровољног служења војног рока са оружјем.

Кандидат који је позван на добровољно служење војног рока, дужан је да се јави у центар за обуку у време назначено у појединачном позиву. Добровољно служење војног рока започиње даном ступања кандидата у центар за обуку, када кандидат постаје војник на добровољном служењу војног рока.

Војничку заклетву, прописану Законом о Војсци Србије, војник даје у центру за обуку, по плану Генералштаба Војске Србије.

Након распореда кандидата у центре за обуку, центар МО за локалну самоуправу ажурира документацију према прописима о евиденцији војне обавезе, захтева евентуалне додатне провере од надлежних субјеката и проверава ажурност одговарајућих рубрика матичних и јединичних картона.

Центар МО за локалну самоуправу, за све кандидате који се упућују у Војску, групише документацију по центрима за обуку у које се они упућују.

Комплет документа који се достављају центру за обуку садржи:

1. јединичне картоне са списком кандидата који се упућују (Образац Воб-13);

2. уверење о здравственој способности и фотокопије возачких дозвола за возаче моторних и борбених возила;

3. здравствене књижице са листом налаза и упитником биографских података;

4. образац РгП-2 за кандидате који се касније планирају за попуну посебних јединица Војске Србије.

Након безбедносне провере, подаци о регрутима предвиђеним за каснију попуну посебних јединица, уносе се у образац РгП-2, који се до слања у центре за обуку чувају уз јединичне картоне.

Центар МО за локалну самоуправу доставља центрима за обуку документацију за кандидате које упућује на добровољно служење војног рока са оружјем, начелно најкасније пет дана пре дана одређеног за јављање кандидата у центар за обуку. Изузетно, документацију у центар за обуку кандидат

може понети и лично, у складу са прописима о канцеларијском пословању.

Центар МО за локалну самоуправу дужан је да дописом обавести центар за обуку и о евентуалним разлозима замене кандидата или њиховом каснијем упућивању, односно у случају потребе захтева и повраћај документа кандидата који нису упућени на добровољно служење војног рока.

Центри за обуку обавештавају центре МО за локалну самоуправу о кандидатима који су се јавили на добровољно служење војног рока са оружјем, најкасније пет дана након њиховог јављања.

После потврде пријема кандидата повратком оверених спискова јединичних картона из центара за обуку, центар МО за локалну самоуправу утврђује има ли кандидата који се нису јавили (одазвали позиву) и ако таквих има, предузима мере за утврђивање разлога нејављања. За кандидате за које је потврђен пријем, ажурира матичну картотеку и другу евиденцију, према прописима о евиденцији војне, радне и материјалне обавезе. Сачињава извештај о реализацији плана упута, који у року од 10 дана по завршетку упутног рока доставља регионалном центру МО. У извештају посебно наглашава евентуалне проблеме у раду и предлаже мере за њихово превазилажење.

Добровољно служење војног рока за жене

У складу са одредбама Конвенције о поштовању људских права и равноправности полова створени су услови за значајно учешће жена у систему одбране и Војсци Србије.

Кандидати за добровољно служење војног рока женског пола у свему су изједначене са кандидатима мушког пола.

Територијални органи приликом пријаве кандидата – жена за добровољно служење војног рока, извршење лекарских и других прегледа и психолошких испитивања, регрутовања и упута поступају као и према мушкарцима.

У центрима за обуку за војнике женског пола обезбеђује се одвојен смештај који је примерен и прилагођен потребама ове категорије војника.

У погледу осталих права и обавеза војници жене су изједначене са мушкарцима.

Прекид и отпуст

Војнику се, на његов лични захтев, може извршити прекид добровољног служења војног рока са оружјем, без

„неспособан“ или „неспособан за војну службу“;

2. у време добровољног служења војног рока против њега покренут кривични поступак;

3. учинио дисциплински преступ из члана 149. Закона о Војсци Србије.

У случају прекида добровољног служења војног рока са оружјем из наведених разлога у тачкама 2. и 3, територијални орган Министарства одбране покреће поступак накнаде трошкова у складу са закљученим уговором.

Војник се отпушта из Војске Србије истеклом прописаног рока за добровољно служење војног рока са оружјем, односно даном доношења решења о прекиду добровољног служења војног рока са оружјем. Жалба на донето решење о прекиду служења војног рока не задржава његово извршење.

Датум завршетка добровољног служења војног рока са оружјем, односно датум и разлог прекида и отпуста из Војске Србије уписују се у војничку књижицу и друга документа војне евиденције. При отпусту из Војске Србије војнику се уручује војничка књижица, а остала документа евиденције центар за обуку доставља центру Министарства одбране за локалну самоуправу, код којег се води у евиденцији.

Војницима који су добровољно одслужили војни рок са оружјем, центар МО за локалну самоуправу ажурира податке у војноевиденциона документа и упознаје их са расписаним конкурсима за пријем у професионалну војну службу и службу у активној резерви.

Права и дужности војника

Војнику за време добровољног служења војног рока са оружјем се обезбеђује:

1) накнада путних трошкова за јављање на добровољно служење војног рока са оружјем у назначени центар за обуку, од места пребивалишта у Републици Србији до центра за обуку;

обавезе накнаде трошкова из следећих разлога:

1. смрти члана породице;
2. теже болести члана породице;
3. рођења детета;
4. елементарне непогоде којом би породица војника била доведена у тежак материјални положај.

У случају прекида добровољног служења војног рока са оружјем на лични захтев, изузев наведених разлога, војник је дужан да надокнади стварне трошкове Министарству одбране, у складу са потписаним уговором.

Прекид добровољног служења војног рока са оружјем и обавеза на-

кнаде трошкова утврђује се решењем команданта центра за обуку.

Решење о прекиду добровољног служења војног рока са оружјем обавезно садржи датум прекида, образложење разлога за прекид добровољног служења војног рока са оружјем, као и клаузулу да ли је дужан да Министарству одбране надокнади трошкове настале у вези са добровољним служењем војног рока или не.

Војнику се прекида добровољно служење војног рока са оружјем, по службеној дужности, када се утврди да је:

1. оценом надлежне војне здравствене установе оглашен „привремено

ДОБРОВОЉНО СЛУЖЕЊЕ ВОЈНОГ РОКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

2) накнада путних трошкова за повратак кући по одслужењу добровољног служења војног рока са оружјем, од центра за обуку до места пребивалишта у Републици Србији;

3) новчана примања у месечном износу који одреди министар одбране;

4) права из здравственог осигурања по прописима из здравственог осигурања у Војсци Србије за војне обвезнике;

5) смештај и исхрана, војна одећа и обућа.

Војник на добровољном служењу војног рока има право на редовно одсуство, одсуство због приватних послова и право на два дана одсуства за свако добровољно давање крви.

По успешно завршеној обуци, а у складу са постигнутим резултатима и степеном попуњености Војске Србије, војнику на добровољном служењу војног рока, биће омогућено да конкурише на упражњена места професионалног војника у јединицама Војске Србије. Уколико је војник заинтересован, биће упућен на лекарски преглед за професионалног војника, а затим и на обуку за конкретну дужност у јединици Војске Србије, у трајању до три месеца. После успешно завршене обуке за конкретну дужност, са војником се може закључити уговор о раду у својству професионалног војника, према прописима који регулишу пријем у професионалну војну службу. Истовремено по успешно завршеној обуци војник

може да се пријави и за припадника активне резерве.

Војник за време добровољног служења војног рока је војно лице и дужан је да поштује одредбе *Закона о Војсци Србије, Правила службе Војске Србије, Правила о војној дисциплини* и других прописа којима су уређени ред и дисциплина, смештај, организација живота, рада и обуке и да савесно и одговорно извршава своје задатке и обавезе. ■

Аутор прилога
пуковник Никола КАРАНОВИЋ

